

skolundervisningen, ådagalägga tillika, att professorn i pedagogik och didaktik icke kan eller bör stå utom all förbindelse med de sistnämnda läroanstalterna, Realskolan nemligen, lägre Elementarskolan och Fruntimmersskolan. Det vore alltså änsamålsenligt

4:o Att professorn i pedagogik och didaktik måtte berättigas och åläggas att, då pedagogiestuderande, som vilja söka befordran vid Real- och Fruntimmersskolorna i landet, både såsom biträdande lärare tjenstgöra i dessa skolor i hufvudstaden, öfvervara deras undervisning, samt att äfven i öfrigt taga kännedom om disciplin och undervisning i såväl sistnämnda läroanstalter som i stadens lägre Elementarskola, för att till läroanstalternas, resp(ektive) styrelser meddela de anmärkningar och påminnelser angående ordning och metod, han kan finna gagneliga och påkallade – samt borde, på det att sådane anmärkningar icke utan grund må förbises:

10

5:o Sagde läroanstalters styrelser, då de icke ingå på professors i pedagogik och didaktik gjorda förslag, åläggas att med anmälan härom, under anförande af de skäl, hvarpå deras vägran grundas, ingå till högsta Skolestyrelsen i landet.

20

69 J. V. SNELLMAN – L. F. HEIMBÜRGER 6.II 1861 RA, Överstyrelsens för pressärendena arkiv

Jag får anhålla om, att återfå den för 10 dagar tillbaka till censurerande inlemnade artikeln i Litteraturbladets Januari-häfte – antingen med Imprimatur försedd eller struken, allt efter som det gällande godtycket kan för tillfället medföra.

Likaså får jag äran anhålla om skriftlig attest deröfver, hvilken dag ifrågavarande artikel: »Nyåret 1861», blifvit till granskning öfverlemnad, och hvilken dag den återfås – attesten naturligtvis mot behörig lösen. Skulle sådant vägras, utbeder jag mig, att det må ske skriftligen, emedan jag ser mig nödsakad, om Litteraturbladets utgifvande skall kunna fortsättas, att söka någon rättelse i det förfarande, hvarigenom dess tryckning gång efter annan på behaglig tid hindras – ett förfarande, som mig veterligen ingen annan periodisk skrift i landet är underkastadt.

30

Med utmärktaste Högaktning

Joh. Vilh. Snellman

Helsingfors den 6 Februari 1861.

40

70 UTLÅTANDE I UNIVERSITETETS KONSISTORIUM 6.II 1861

HUA, Centralförvaltningens arkiv

Förenande mig i hufvudsak med Professor Estlander anser jag med professor Hjelt vårt lands stora fattigdom, kanske rättare totala brist på nationalfester göra promotionernas bibehållande önskligt, hvilka såsom erfarenheten vittnar allt mer och mer tilldragit sig ett allmännare deltagande. Man har anmärkt, att endast två å trehundra personer från orter utom hufvudstaden vid denna festlighet äro närvarande. Detta antal är för vårt lands förhållanden stort, der det gäller endast de högre bildade samhällsklasserna. Och redan det faktum, att hufvudstadens

50

invånare, de långa talen och den korta mellantiden mellan promotionerna oaktadt, täfla om tillfälle att få öfvervara desamma, bevisar tillräckligt för det intresse, hvarmed de omfattas. Att deltagandet för desamma sträcker sig utom de närvarandes krets behöfver icke påpekas. Skulle en konst- eller industriexposition verka lifvande och gagnande endast på de individer, som vid densamma äro närvarande, förtjenade sådane ingalunda de omsorger, som nutiden för dem använder.

10 Man frågar: hvad har denna festlighet att betyda? Svaret är enkelt. I denna krets af unga män, som med lagern hedras, finnas *alla* de, af hvilka fäderneslandet har att vänta sin framtid, så vidt denna beror af nationens samband med menskligheten, med den allmänna menskliga bildningen. Man kan från samhällets höjder med ett medlidsamt småleende blicka ned på denna krets. Men de händer, som ur den uppräckas, för att mottaga ringen – de skola engång i fäderneslandets häfder inrista dessa sjelfförnöjdas namn – med ära eller med vanära. Allmänheten deremot har känslan deraf, att han här ser inför sig afslutas en första akt, som, ehuru ringa än dess innehåll må uppskattas, i sig innebär grundläggningen till ett skådespel, hvars följande akter
20 skola till betydlig det sammanfalla med Finska folkets framtida öden.

Den ungdom åter, som är festens föremål, må det icke förtänkas, att den gläder sig öfver att vara äfven ett föremål för blickar, hvilka i den se framtidens hopp. Jag vet icke, om icke dess glädje är lika berättigad, som dess akademiska Fäders glädje öfver att hafva eröfrat en rad i en litterär journal eller kanske i en litteraturhistoria, men jag är fast öfvertygad, att, såsom denna ungdoms planer och förhoppningar för framtiden äro högre stälda än Fädernas, äfven det deltagande, för hvilket den finner sig vara föremål, på den utöfvar ett vida mera lifvande och stärkande inflytande, än någon annan litterär utmärkelse.
30 Orsaken härtill är, att det icke är ett kallt erkännande, utan landsmäns kärlek, som skänker dem detsamma, och att det af dem mottages med känslan af deras förbindelse mot fäderneslandet. Den festen beivrande allmänheten har medvetande af denna sin närvaros betydelse; och detta medvetande återverkar på dess tänke- och handlingssätt. Det är icke likgiltigt, att den samlas till en fest, som erinrar den om den intellektuella bildningens värde för mensklighet och fosterland och om dess egen pligt och förmåga att genom sitt deltagande främja densamma.

Slutligen får jag, hvad angår det i Vice Kanslers skrifvelse upptagna skälet för promotionernas afskaffande: de vid dem förekommande demonstrationerna, yttra den önskan, att Consistorium må uttrycka sin åsigt vara, att sådane endast på öfvertygelserns väg kunna afvändas, och att de desto mindre skola förekomma, ju mindre uppmärksamhet Styrelsen och Universitetsstyrelsen vid dem behagar fästa. Seklers och det senaste halfseklets isynnerhet erfarenhet borde noggsamt vittna om den anda, som från Finlands universitet medföres till statens tjänst.

50 **71** J. V. SNELLMAN – J. J. W. LAGUS 25.III 1861
HUB, Coll. 113

K<äre> B<roder>.

Om Du önskar lemna Kil-afhandlingen till Litter<atur>bladet, vore i